

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

EL MÓN XINÈS

LA XINA DEL NORD I LA XINA DEL EL SUD

En aquesta lliçó parlarem sobre la geografia de la Xina, especialment per identificar-ne aquells elements que resulten vitals per al contacte entre la Xina i Occident.

Des d'un punt de vista climàtic i morfològic, la Xina d'avui dia es pot dividir en dues parts amb una línia que s'estén des de Yunnan al sud-oest fins a Heilongjiang al nord-est. La Xina Oriental és ben diferent de la Xina Occidental. Aquesta es troba sota la influència dels monsons. Les seves muntanyes, encara que són força altes, mai no **arriben a l'extrema** altitud de la Xina Occidental. La distribució geogràfica de muntanyes de gran altura a **l'oest i l'oceà a l'est suposa que tots els grans rius xinesos flueixin des de l'oest cap a l'est.** Els canals que van de nord a sud acostumen a ser obra humana. Aquest és el cas, a gran escala, del Gran Canal del segle VI, que connecta la conca del Yangzi i la planura del nord de la Xina.

La Xina Oriental és la part que correspon a "la Xina Pròpiament Dita" que vam comentar a la lliçó anterior. La Xina Oriental es pot dividir entre nord i sud mitjançant una línia que **s'estén sobre el riu Huai.**

El nord i el sud de la Xina són ben diferents entre si. La Xina del nord és la del riu Groc, un **riu immens de més de 5.000 km de llarg que va d'oest a est, com tots els rius xinesos.** S'anomena riu Groc perquè arrossega enormes quantitats de llim d'aquest color procedent de l'àrea muntanyosa de l'altiplà de loess, un terreny ben fèrtil de sòl groc que llisca fins al riu quan hi plou fort. Les inundacions són tan freqüents que el riu Groc és conegut com "el dolor de la Xina". Les inundacions esdevenen especialment perilloses quan s'endinsa a la planura del nord de la Xina, una **regió densament poblada des de l'antiguitat, i serpenteja** durant quasi mil quilòmetres. Aquesta és la zona que produeix cereals de secà, com ara el mill, la civada i el blat, i on es menja la pasta: potser Marco Polo la va importar a Itàlia des d'aquí.

El nord de la Xina ha sigut la llar de moltes de les capitals de la Xina: **Chang'an, que va ser**

capital de la Xina imperial en moltes ocasions, i Beijing. D'altra banda, el sud de la Xina és la terra del riu Yangzi, un riu immens que flueix al llarg de més de 6.000 km i que suposa una artèria principal per al transport que travessa el centre del país. El riu Yangzi, juntament amb els

seus nombrosos afluents, flueix a través de la conca del Yangzi, que és molt més càlida i humida que la conca del riu Groc. Aquesta conca és una regió extremament humida i fèrtil, cinc vegades més gran que Alemanya, on és possible fer la collita dues vegades a l'any. **Aquesta és la terra de l'arròs i d'una gran varietat de fruites i vegetals. Els rius i els canals connecten tota la regió, que és una de les àrees més urbanitzades del món.** Matteo Ricci, en veure-la al segle XVI, va dir que tota la Xina era com **una immensa ciutat. A l'oest de la conca del riu Yangzi es troba Sichuan, una regió molt rica de la grandària de la península Ibèrica, que ha sigut un estat independent diverses vegades durant la història de la Xina.** Al sud de Sichuan hi ha Yunnan, llar de **moltes dinasties d'origen no xinès** que va ser incorporada al món xinès fa només mil anys per les forces armades dels mongols i dels Ming. Per això Marco Polo hi va anar com a delegat del Khan mongol. Al sud hi ha el riu Xijiang, que ha sigut connectat mitjançant canals als afluents del sud del riu Yangzi des **del començament de l'imperi Xinès, al segle III a.C.** A la seva desembocadura es troba Canton, una ciutat connectada des de temps antics als mons del sud-est asiàtic. Al costat, els portuguesos van establir la seva primera fortalesa a la Xina, a Macao. Al sud-est es troba Fujian, un territori muntanyós que no va ser completament incorporat a la Xina fins **als Tang, al segle VII. El territori combina un terreny difícil per a l'agricultura amb fantàstics ports naturals que han marcat el seu destí.** Aquí hi ha els ports des dels quals els mariners xinesos es fan a la mar. El sud de la Xina també ha sigut diverses vegades la llar de la capital xinesa, les més conegudes de les quals són Hangzhou i Nanjing.

Les diferències entre el nord i el sud també es fan evidents al litoral. El del nord **s'estén** per les costes de la planura del nord de la Xina, on el riu Groc desemboca al mar arrossegant munts de sediments. Platges immensurables i aigües sorroses en dificultaven la navegació i van mantenir la Xina clàssica allunyada de la mar. Els textos clàssics de la Xina central destaquen per la seva manca de referències a la mar i, així, per exemple, no hi ha **cap equivalent xinès de l'Odissea.** Amb tot, les aigües del sud ofereixen alguns dels millors ports del món, els quals sempre han estat tan transitats que Martín de Rada en va **dir l'any 1575 que hi podien albergar una quantitat infinita de vaixells, vist que n'hi havia tants que resultava aterridor ser incapaç de comptar-los.**

És des d'aquests ports, al sud del Yangzi, que es va iniciar el contacte amb el món exterior marítim. Des de Fujian, els vaixells es feien a la mar fins a les Ryukyu, una fila d'illes que **s'estenien des del Japó fins a Taiwan i que actuaven com a ports lliures quan la Xina, el Japó, o ambdós, prohibien el comerç marítim.** A més, des de Fujian van sortir els emigrants fujianesos que varen establir-se a les Filipines tan bon punt els espanyols hi desembarcaren. Canton va mantenir, des dels temps de la dinastia Han, comerç actiu amb el sud-est asiàtic. Amb els Tang ja havia esdevingut una ciutat mercantil ben pròspera amb una gran població de comerciants. 120.000 mercaders estrangers hi van ser

assassinats a la gran repressió de Huang Chao l'any 879. Amb el comerç, molts emigrants de la Xina es van instal·lar al sud-est asiàtic. Zheng He, el gran navegant xinès del segle XV, del qual **ja en parlarem en properes lliçons, va fundar una colònia d'emigrants cantonesos establerts a Sumatra.** En aquell moment, els xinesos havien estat actius durant segles a les aigües del mar de la Xina Oriental i del mar de la Xina Meridional, ambdós en **un extrem de l'oceà Pacífic.**

Però els xinesos no es van endinsar a les aigües de l'oceà Pacífic. Abans que qualsevol mariner s'enfrontés a la seva immensa extensió, havien de passar mil·lennis per dominar la tecnologia de la construcció naval i el coneixement precís dels vents i dels corrents marítims. Només aleshores es va poder creuar **l'oceà Pacífic**, fet que no va succeir fins al segle XVI. Però les primeres embarcacions que es van atrevir a creuar aquest oceà no van **ser xineses, sinó espanyoles.** **Tot i així, l'oceà Pacífic** adquireix un paper decisiu en la història de la Xina, com ja veurem en properes lliçons, quan parlem del galió de Manila, que a la fi del segle XVI va connectar Mèxic, Manila i la Xina dels Ming.

Un cas ben diferent és el de l'oceà Índic, que havia sigut durant mil·lennis **l'oceà més ric i més transitat de tot el món,** i era on es trobaven les grans civilitzacions de **l'Àsia.** **Vaixells indis, perses, àrabs, xinesos i del sud-est asiàtic** creuaven les seves aigües bufades pel monsó, els vents regulars que asseguraven el trànsit anual. Espècies, sedes, metalls, pigments, cavalls, perfums i productes exòtics creuaven les seves costes i posaven en **continu contacte l'Àsia, l'Àfrica i l'Orient Mitjà.** Fins i tot els romans aprofitaven els monsons per navegar fins a l'Índia. Els xinesos posaran la seva atenció a l'oceà Índic, al qual arribaran a través dels estrets de Malacca. L'any 1511, els portuguesos van trobar tot d'embarcacions xineses que havien creuat els estrets de Malacca per comerciar al seu gran port. En aquest moment, els xinesos ja porten cinc segles d'elevada activitat a l'oceà Índic.